

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

प्राकृतम्

आचार्य : प्रथम – सत्रार्धः

DSCC – 16

प्राकृत-आगमपरिचयः

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	(क) प्राकृतवाङ्मयः तदितिहासश्च (ख) प्राकृतागमाः – अर्धमागध्यागमाः शौरसेन्यागमाश्च	1	16-20
2	1. दिगम्बरश्चेताम्बरपरम्परयोः श्रुतसंकलनसंरक्षणेतिहासः 2. आगमानां भेदप्रभेदाः (क) अंगप्रविष्टागमग्रन्थाः (ख) अंगबाह्यागमग्रन्थाः	1	16-20
3	आयारंगसुत्तपरिचयः	1	16-20
4	छक्खंडागमसुत्तपरिचयः	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थाः –

1. आयारंगसुत्त - संपादक - युवाचार्य श्री मधुकर मुनि, आगम प्रकाशन समिति, श्रीब्रज मधुकर स्मृति भवन, पीपलिया बाजार, ब्यावर (राजस्थान)
2. छक्खण्डागमसुत्त - आचार्य पुष्पदन्त, आचार्य भूतबलि, संपादक- डॉ. हीरालाल जैन, जैन संस्कृति संरक्षण संघ, सोलापुर, महाराष्ट्र, 2009
3. प्राकृत भाषा एवं साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास, डॉ. नेमिचन्द्र शास्त्री, तारा बुक डिपो, वाराणसी, उत्तरप्रदेश 1988

सहायकसन्दर्भग्रन्थौ –

1. षट्पण्डागम परिशीलन (प्रस्तावना)- पं. बालचन्द्र शास्त्री, भारतीय ज्ञानपीठ, दिल्ली, 2011
2. प्राकृतसाहित्य का इतिहास, डॉ. जगदीशचन्द्र जैन, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी, उत्तरप्रदेश 1985

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः –

प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक : 18.6.24

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

प्राकृतम्

आचार्य : प्रथम – सत्रार्थः

DSCC – 17

प्राकृते आचारमीमांसा

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	प्राकृतवाङ्मये भगवती-आराधना, तन्महत्त्वञ्च ग्रन्थकर्तुः परिचयः, जीवनव्यवहारेण आराधनायाः उपयोगिता, आराधनायाः लक्षणम् तस्याः भेदादितिरूपणम्, आराधनानियमाः तत्फलं तदधिकारिणश्च ।	1	16-20
2	भगवती-आराधनायां सल्लेखनाऽतिचाराः, सल्लेखनामरणम्, मरणस्य स्वरूपभेदादयः, प्रामुख्येन पञ्चविधानां पण्डितपण्डित-पण्डित-बालपण्डित-बाल-बालबालमरणानां विवेचनञ्च ।	1	16-20
3	अष्टाविंशति मूलगुणानां परिचयः पञ्चमहाव्रतानि, पञ्चसमितयः, पञ्चेन्द्रियनिग्रहाः, षडावश्यकानि, शेषाः सप्तगुणाः - केशलोचः, आचेलक्यम्, अस्नानम्, क्षितिशयनम्, अदन्तधावनम्, स्थितिभोजनम्, एकभुक्तिश्च ।	1	16-20
4	उत्तरगुणाः तद्भेदप्रभेदाश्च दशधर्माः, द्वाविंशतिः परिषदाः, द्वादशतपांसि, पञ्चाचाराः, द्वादशानुप्रेक्षाः चेतनाचेतनशीलभेदाश्च ।	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थौ –

1. भगवदी आराहणा- आचार्य शिवार्य, सम्पादन. पं. कैलाशचन्द्र शास्त्री, जैन संस्कृति संरक्षण संघ, सोलापुर, महाराष्ट्र
2. मूलाचारो, आचार्य वट्टकेर, सम्पादन- आर्यिकारत्न ज्ञानमती, भारतीय ज्ञानपीठ, दिल्ली, 2009

सहायकसन्दर्भग्रन्थाः –

1. भगवदी आराहणा- आचार्य शिवार्य, सम्पादन. डॉ. सतेन्द्र कुमार जैन, पालि.प्राकृत योजना, राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान, जनकपुरी, नई दिल्ली, 2018
2. मूलाचार का समीक्षात्मक अध्ययन, प्रो. फूलचन्द्र जैन प्रेमी
3. मूलाचार अनुशीलनम्, सम्पादन- प्रा. अरुणकुमार जैन

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः –

प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक : 18.6.24

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

प्राकृतम्

आचार्य : प्रथम – सत्रार्थः

DSCC – 18

तुलनात्मकमध्ययनम् प्राकृतव्यकरणम्

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	प्राकृतवाङ्मयस्याध्ययने व्याकरणस्य आवश्यकता, प्राकृतव्याकरणविषयकप्रमुखग्रन्थाः, प्राकृतव्याकरणस्य प्रकृतिः, संस्कृतप्राकृतपदानां परस्परं सम्बन्धविशेषः – संस्कृतीकरणं प्राकृतीकरणं वा ।	1	16-20
2	प्राकृतव्याकरणस्य तुलनात्मकमध्ययनम्- सामान्यनियमाः स्वरविधानम्, सन्धिविधानम्, लोपविधानम्, लिङ्गविचारः, संयुक्तव्यञ्जनविधिः, प्रत्ययविधानम्, धात्वादेशः, अव्ययविचारः कृदन्ततद्धितसमासविचारश्च ।	1	16-20
3	शौरसेनीमागधीपैशाचीचूलीकापैशाचीप्राकृतभाषाणां विशिष्टाः व्याकरणविनियमाः ।	1	16-20
4	संस्कृतप्राकृतभाषयोः प्राकृतव्याकरणस्याध्ययने संस्कृतव्याकरणस्य भूमिका । प्राकृतवाङ्मयस्याध्ययने प्राकृतव्याकरणबोधस्य अपरिहार्यता उपयोगिता च ।	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थाः –

1. सिद्धहेमशब्दानुशासनम्, हेमचन्द्राचार्य विरचित, भण्डारकर ओरियण्टल रिसर्च इंस्टीट्यूट पूना, महाराष्ट्र
2. प्राकृतप्रकाशः वररुचिकृतः, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी, उत्तरप्रदेश, वि.सं. 2057
3. प्राकृतभाषाओं का तुलनात्मक व्याकरण, प्रो. के.आर.चन्द्रा, द.मा. प्राकृत ग्रन्थ परिषद्, अहमदाबाद, गुजरात 2001

सहायकसन्दर्भग्रन्थौ –

1. प्राकृतव्याकरण, संपादक - प्यारचंद जी महाराज, प्रकाशक - अहिंसा आगम शोध संस्थान, प्रताप नगर, उदयपुर, राज. ।
2. प्राकृतव्याकरण, संपादक - प्रो. कमलचंद सोगाणी, प्रकाशक - अपभ्रंश साहित्य अकादेमी, मालवीय नगर, जयपुर, राज. ।

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः –

प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक :18.6.24.....

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

प्राकृतम्

आचार्य : प्रथम – सत्रार्धः

DSCC – 19

प्राकृतकाव्यम्

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	प्राकृतवाङ्मयः, प्रमुखकाव्यग्रन्थाः, गद्यपद्यकाव्यपरिचयः, प्राकृतकाव्यवैशिष्ट्यम्, प्राकृतकाव्यानां लोकजीवनस्य संधारणा ।	1	16-20
2	(क) गाहासत्तसईपरिचयः, संकलयितुः परिचयश्च । (ख) 1-50 गाथानां साहित्यिकसांस्कृतिकभाषिकमध्ययनम्	1	16-20
3	(क) वज्जालगपरिचयः तत्कर्तुश्च जयवल्लभस्य परिचयः (ख) वज्जालगस्य सज्जणदुज्जणमित्तणीई इति वज्जाचतुष्कस्य सांस्कृतिकसाहित्यिकभाषिकमध्ययनम् ।	1	16-20
4	(क) प्रवरसेनस्य सेउबंधप्रबन्धकाव्यस्य च परिचयः (ख) सेउबंधस्य प्रथमसर्गस्य समीक्षात्मकमध्ययनम्	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थाः –

1. गाहासत्तसई- महाकविहालविरचिता, प्राकृत टेक्स्ट सोसायटी, अहमदाबाद, गुजरात 1980
2. वज्जालगं - जयवल्लभसूरिविरचितम्, प्राकृत टेक्स्ट सोसायटी, अहमदाबाद, गुजरात 1969
3. सेउबंधो- महाकवि प्रवरसेन, हिन्दी व्याख्या- पं. रामनाथ त्रिपाठी, शास्त्री, कृष्णदास अकादमी वाराणसी, उत्तरप्रदेश 2002

सहायकसन्दर्भग्रन्थः –

1. प्राकृत भाषा एवं साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास, डॉ. नेमिचन्द्र शास्त्री, तारा बुक डिपो, वाराणसी, उत्तरप्रदेश, 1988

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः –

प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक :18.6.24.....

हस्ताक्षरम्